

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบและเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสำหรับเยาวชน ตามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยลำดับหัวข้อในการนำเสนอต่อไปนี้

1. หนังสือพิมพ์

- 1.1 ความหมายของหนังสือพิมพ์
- 1.2 วัตถุประสงค์ของหนังสือพิมพ์
- 1.3 ประเภทของหนังสือพิมพ์
- 1.4 ลักษณะของหนังสือพิมพ์
- 1.5 รูปแบบของหนังสือพิมพ์
- 1.6 เนื้อหาของหนังสือพิมพ์
- 1.7 หน้าที่ของหนังสือพิมพ์
- 1.8 หนังสือพิมพ์กับการศึกษา

2. เด็กวัยรุ่นตอนต้น

- 2.1 ความต้องการและความสนใจของเด็กวัยรุ่นตอนต้น
- 2.2 ความสนใจอ่านหนังสือของเด็กวัยรุ่นตอนต้น

3. งานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศ

- 3.1 งานวิจัยภายในประเทศ
- 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนทางข่าวสารที่มีอิสระ เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นกระจกสะท้อนให้เห็นผลกระทบอันเกิดจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่รวมกันเรียกว่าสังคม (ผศ.เถกิง พันธุ์เถกิงอมร, 2533)

ชวรัตน์ เชิดชัย (2520) กล่าวถึงข้อได้เปรียบของหนังสือพิมพ์เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนอื่น เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อความที่ได้รับการพิมพ์ลงไปในหน้ากระดาษนั้นเป็นข้ออันพึงถือเป็นหลักฐานได้อย่างถาวร ข้อความเหล่านี้จะนำขึ้นมาอ่านเมื่อไรก็ได้ตามที่ผู้อ่านพึงปรารถนาหรือมีเวลาว่างพอ หรือมีจิตใจปลอดโปร่งสบายพอ หน้ากระดาษของหนังสือพิมพ์ก็มีอยู่อย่างเหลือเฟือเพื่อที่จะเสนอรายงานข่าวได้อย่างล้าลึกกว้างขวางกว่าเครื่องมือสื่อสารมวลชนชนิดอื่น และสามารถจะเสนอรายงานข่าวในลักษณะที่เรียกว่า ตีความหมายหรือแปลความหมายในวาระสำคัญของข่าวนั้น ๆ ได้ด้วย หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนอย่างเดียว ที่สามารถแสดงทัศนคติของตนเองได้โดยคอสมันนับทบรรณาธิการ เพื่อชี้แนะให้ผู้อ่านได้คิดในปัญหาสำคัญ ๆ ของกาละนั้น ๆ หรือเพื่อสกัดกั้นกณณัติต่าง ๆ บางกณณัติที่จะกลายเป็นอันตรายต่อชุมชน พร้อมกันในคราวเดียวกันก็สามารถตีพิมพ์ทัศนคติของผู้อ่านได้อย่างเต็มที่ ชนิดที่ไม่มีเครื่องมือสื่อสารมวลชนชนิดใดอื่นจะสามารถทำได้

1.1 ความหมายของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า "Newspaper"

News หมายถึง ข่าว

Paper หมายถึง กระดาษ

Newspaper จึงหมายถึง กระดาษข่าวหรือกระดาษสำหรับรายงานข่าว (สุภาศิริมานนท์, ม.ป.ป.)

นอกจากความหมายของหนังสือพิมพ์ซึ่งแปลตามศัพท์ภาษาอังกฤษแล้ว ยังมีผู้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความของหนังสือพิมพ์ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

หนังสือพิมพ์ ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 มาตรา 4 วรรค 3 ระบุว่า “หนังสือพิมพ์ หมายความว่า สิ่งพิมพ์ที่มีจำหน่ายเช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไปมีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องหรือไม่ก็ตาม”

พัชรา ศิลรักษา (2521) กล่าวถึงความหมายของหนังสือพิมพ์ไว้ สรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่เสนอข่าวและเหตุการณ์เคลื่อนไหวใหม่ ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ข่าวการเมือง ข่าวการเศรษฐกิจและสังคม ข่าวการศึกษา ข่าวกีฬา ฯลฯ มีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่จำนวนหลายแผ่นพับได้ ส่วนใหญ่จะออกเป็นรายวันเพื่อเสนอข่าวสดต่อประชาชน ช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้กว้างขวางทันต่อเหตุการณ์

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2528) กล่าวถึงความหมายของหนังสือพิมพ์ไว้ สรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าว เหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศมีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่จำนวนหลายแผ่นพับได้ ส่วนมากจะออกเป็นรายวันเพื่อเสนอข่าวสด ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ

สุกัญญา ตีรวณิช (2520) อธิบายว่า หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือบอกข่าว และหมายรวมตั้งแต่หนังสือข่าวฉบับย่อยๆ ทำด้วยฝีมือของคนเพียง 2-3 คน ไปถึงหนังสือพิมพ์ระดับชาติที่ออกในเมืองใหญ่ ๆ มีคนงานเป็นร้อยเป็นพัน หนังสือพิมพ์อาจจะออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือนก็ได้

Duane Bradley (1967) ให้ความหมายว่า หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งรวบรวมข่าวสารความบันเทิง พิมพ์บนกระดาษราคาถูกลง ซึ่งอาจพิมพ์เป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน หนังสือพิมพ์จะล้าสมัยไปทันทีฉบับใหม่ปรากฏขึ้นมาแทนที่

Julian Adams (1969) ให้ความหมายของหนังสือพิมพ์รายวัน (Daily Newspaper) ว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวันมักจะพิมพ์ในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ ลงข่าวทุกชนิด เช่น ข่าวภายในประเทศ ข่าวธุรกิจการค้า ข่าวกีฬา ข่าวสังคม และข่าวบันเทิง เป็นต้น ข่าวที่นำมาลงเป็นข่าวสด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนั้น หรืออย่างช้าไม่เกิน 2-3 วัน

3. เพื่อแนะนำ หรือให้การศึกษาแก่ประชาชนให้ทราบถึงเรื่องที่ควรทราบเพื่อเตรียมตัวเพื่อความรู้ หรือเพื่อสวัสดิการ เป็นต้น

4. เพื่อให้ความบันเทิง เป็นการให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และการพักผ่อนหย่อนใจ แก่ผู้อ่านไปพร้อมกับการอ่านด้วย

จิฑูรย์ วิริยะพันธุ์ (2520) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการจัดทำหนังสือพิมพ์ไว้สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อแจ้งข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในประเทศ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของโลก
2. เพื่อให้ความเข้าใจ หนังสือพิมพ์จะต้องเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและติดตามเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้น ๆ มาเสนอให้ประชาชนทราบเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้คำแนะนำในเรื่องที่ประชาชนประสงค์จะทราบ หรือเรื่องที่จะแนะนำให้ประชาชนทราบ
4. เพื่อให้ผู้อ่านเพลิดเพลิน คือลงเรื่องที่ทำให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน เช่น นวนิยาย บันเทิงคดี เกร็ดความรู้ กีฬา เป็นต้น

วัลลภ สวัสดิวัลลภ (2527) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำหนังสือพิมพ์ไว้สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อแจ้งข่าว ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ประการสำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์
2. เพื่อเป็นสื่อกลาง สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาล หรือประชาชนกับประชาชน
3. เพื่อแนะนำ หรือให้การศึกษาแก่ประชาชนให้ทราบถึงเรื่องที่ควรทราบ
4. เพื่อให้ความบันเทิง แก่ผู้อ่านไปพร้อม ๆ กับการอ่านข่าว

จากแนวคิดที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์สำคัญของการทำหนังสือพิมพ์ คือ การเสนอข่าวสารให้ประชาชนทราบ เป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนและรัฐบาล เสนอความรู้และให้การแนะนำ รวมทั้งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน

1.3 ประเภทของหนังสือพิมพ์

การแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ โดยทั่วไปจะถือตามลักษณะการเสนอข่าวเป็นแนวทางในการพิจารณา ซึ่งมีผู้ที่แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ไว้หลายทัศนะดังนี้

ประชัน วลลิโก (2516) ได้แบ่งหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ (Quality Newspaper) เนื้อหาของข่าวจะเป็นการเสนอข่าวการเมืองเป็นส่วนใหญ่ มีรูปแบบการเสนออย่างเรียบ ๆ เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นหนักไปในทางการให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้อ่าน เช่น ข่าวสารการเมือง เศรษฐกิจ ข่าวการเมืองระหว่างประเทศ ตัวอย่างหนังสือพิมพ์รายวันประเภทนี้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ

2. หนังสือพิมพ์ประเภทแพร่หลายทั่วไป (Quantity Newspaper) ซึ่งจะเสนอข่าวประเภทตื่นเต้นเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่าน ประกอบด้วยข่าวสารที่ผู้อ่านจะได้รับความพอใจอย่างรวดเร็วมุ่งที่จะให้ความบันเทิงต่อผู้อ่าน เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เป็นต้น

สดศรี จันทรังษี (2526) ได้จำแนกหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์คุณภาพ (Quality Newspaper) เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะเสนอเนื้อหาสาระที่หนัก ๆ เช่น ข่าวสารทางการเมือง เศรษฐกิจสังคม หรือที่เรียกกันว่าข่าวหนัก เนื้อหาในหน้าในก็จะประกอบด้วยบทความ มีรูปแบบการจัดหน้าที่เรียบง่าย มีภาพประกอบไม่มากนัก ไม่มีสีสันมากนัก มียอดจำหน่ายไม่สูง ผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นผู้มีระดับการศึกษาสูงพอสมควร

2. หนังสือพิมพ์ประเภทชื่อเสียงโด่งดัง (Popular Newspaper or Quantity Newspaper) จะเสนอเนื้อหาสาระที่คนอ่านได้ทุกระดับ ตั้งแต่มีระดับการศึกษาน้อยจนถึงระดับการศึกษาสูง ข่าวที่เสนอเป็น ข่าวที่น่าสนใจ ข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ที่ไม่หนักจนเกินไป รูปแบบการจัดหน้าเป็นพาดหัวข่าวขนาดใหญ่ มีภาพประกอบจำนวนมาก มีสีสันอื่น ๆ ประกอบในหน้าหนึ่งด้วย เช่น สีเขียว สีชมพู สีแสด เป็นต้น ซึ่งจะกลายเป็นสัญลักษณ์ประจำของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ส่วนยอดจำหน่ายของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะมีสูงมาก

ดร.ณี นีร์ญรักษ์ (2530) ได้จำแนกหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (Popular Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ ไฟไหม้ ข่าวในแวดวงสังคม เป็นต้น ซึ่งเป็นข่าวที่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ เหมาะสำหรับผู้อ่านทุกระดับ ผลที่ตามมาจากการอ่าน ตลอดจนการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ จะมีลักษณะทันทีทันใด การจัดหน้าของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะเน้นด้านดึงดูดใจ และเร้าอารมณ์ผู้อ่านให้มากที่สุด จำนวนจำหน่ายค่อนข้างสูง

2. หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพ (Quality Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารที่เน้นหนักทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ข่าวสารดังกล่าวมีลักษณะเป็นข่าวหนัก เหมาะสำหรับผู้อ่านที่สนใจและอยู่ในวงการ ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ มีจำนวนค่อนข้างจำกัดและน้อยกว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ดังนั้นจำนวนจำหน่ายจึงต่ำกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทแรก

กันทิมา ธนะโสภณ (2530) ได้แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ตามลักษณะเนื้อหาออกเป็น 2 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ทั่วไป (General Newspaper) มีความหลากหลายในการนำเสนอเนื้อหา มีข่าวทุกประเภท ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจทั้งในประเทศและนอกประเทศ ด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม บันเทิง ฯลฯ ตลอดจนการเสนอ บทความ บทวิจารณ์ คอลัมน์ต่าง ๆ เนื้อหาที่นำเสนอครอบคลุมตั้งแต่ในราชสำนักจนถึงบุคคลทั่วไป หนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทหนังสือพิมพ์ทั่วไป

2. หนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกลุ่ม (Specialized Newspaper) จะเสนอเนื้อหาเฉพาะเรื่องหรือเพื่อคนอ่านเฉพาะกลุ่ม เช่น

2.1 หนังสือพิมพ์ธุรกิจ เน้นเนื้อหาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ธุรกิจการเงิน การค้า การเกษตร การธนาคาร เป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้จะมีข่าวในลักษณะอื่น เช่น ข่าวการเมือง ข่าวสังคม บันเทิงอยู่บ้างก็ตาม แต่มักจะต้องเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหรือธุรกิจอยู่ด้วยเสมอ เช่น หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฐานเศรษฐกิจ เป็นต้น

2.2 หนังสือพิมพ์ด้านกีฬา เสนอข่าวคราวทางด้านกีฬาทุกประเภทรวมทั้ง รายงานผลการแข่งขัน ฯลฯ เช่นสยามกีฬารายวัน เป็นต้น

2.3 หนังสือพิมพ์เฉพาะสำหรับเด็ก เช่นหนังสือพิมพ์เสียงเด็ก เป็นต้น

บุญเลิศ ศุกดิลก (2527) ได้แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์เพิ่มเติมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ (Quality Newspaper) เนื้อหาส่วนใหญ่ประกอบด้วยข่าวและบทความประเภทนักสมอง หรือประเภทที่ผู้อ่านได้รับความพอใจซ้ำ โดยมุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารที่เน้นหนักทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ ได้แก่ สยามรัฐ มติชน มาตุภูมิ เป็นต้น
2. หนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม (Popular Newspaper) หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น เนื้อหาเป็นประเภทที่ผู้อ่านได้รับความพอใจทันที เช่น ข่าวกีฬา ข่าวสังคม และข่าวอาชญากรรม เป็นต้น หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะมีจำนวนจำหน่ายสูงเพราะมีผู้นิยมอ่านทุกระดับชั้น ตัวอย่าง ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และเดลิเมล์ เป็นต้น
3. หนังสือพิมพ์รายวันประเภทกึ่งคุณภาพกึ่งประชานิยม (Semi-Quality and Semi-popular Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีลักษณะผสมผสานกันระหว่างหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ และหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ได้แก่ บ้านเมือง และแนวหน้า เป็นต้น

จากทัศนะต่าง ๆ ดังกล่าว สรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์มี 2 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ที่ประชาชนนิยมอ่านมาก มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวสังคม เป็นต้น อีกประเภทหนึ่งคือ หนังสือพิมพ์ที่มุ่งเสนอข่าวสารที่เน้นหนักด้านการเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น จะมียอดจำหน่ายน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทแรก

1.4 คุณลักษณะของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์มีลักษณะในตัวของมันเองแฝงไว้ซึ่งความพิเศษหลายประการ สรุปได้ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่มีความถูกต้อง ในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายในปัจจุบัน หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีความถูกต้องที่สุด
2. หนังสือพิมพ์เป็นที่แพร่หลายทั่วไปหาซื้อได้ง่าย เพราะว่าการที่มีต้นทุนในการผลิตต่ำ
3. หนังสือพิมพ์จะอ่านเมื่อใดก็ได้ตามแต่อารมณ์ และเรื่องที่ลงในหนังสือพิมพ์มีหลายรส

4. หนังสือพิมพ์เสนอภาพและข่าวเรื่องราวที่สามารถเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานได้เมื่อจะอ่านหรืออ้างอิงก็จะสามารถทำได้

5. หนังสือพิมพ์ให้ข่าวสารและรายละเอียดได้ลึกซึ้งมากกว่าวิทยุโทรทัศน์

6. หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่แตกต่างไปจากสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ข่าวสารต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ใหม่และน่าสนใจ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ และเป็นข้อมูลในการตัดสินใจได้ดี และทำให้มองเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยทัศนคติอันกว้างและพัฒนาความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเป็นอย่างดี (สำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด และสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน, 2526)

1.5 รูปแบบของหนังสือพิมพ์

ในการจัดทำหนังสือพิมพ์ สิ่งแรกที่ต้องทำหนังสือพิมพ์ซึ่งได้แก่ฝ่ายบรรณาธิการและฝ่ายจัดการจะต้องพิจารณาก่อนอื่น คือ รูปแบบของหนังสือพิมพ์

รูปแบบ (Format) หมายถึง ลักษณะรูปร่างที่ปรากฏโดยทั่วไป (Webster Merriam Dictionary N.Y. : Pocket Books, 1974 อ้างถึงใน ชวรัตน์ เชิดชัย, 2520) ดังนั้นรูปแบบของหนังสือพิมพ์จึงหมายถึงรูปร่างทั่วไปของหนังสือพิมพ์ โดยปกติหมายความถึง ขนาดของหน้า จำนวนคอลัมน์ และวิธีการแบ่งคอลัมน์ (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2520) ดังมีรายละเอียดดังนี้

1.5.1 ขนาดของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์โดยทั่วไปมี 2 ขนาด คือขนาดใหญ่หรือขนาดมาตรฐาน และขนาดเล็กหรือขนาดแทบลอยด์

1.5.1.1 หนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่หรือขนาดมาตรฐาน (Full format or Standard newspaper) บางครั้งเราก็เรียกว่าขนาดกว้าง (Broadsheet newspaper) หนังสือพิมพ์ขนาดนี้ส่วนมากจะมีขนาดกว้างประมาณ 14-17 นิ้ว ยาวหรือลึกประมาณ 23 นิ้ว บางฉบับอาจจะแตกต่างจากนี้เล็กน้อยขึ้นอยู่กับการตัดกระดาษ หนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่เป็นหนังสือพิมพ์ขนาดมาตรฐาน

1.5.1.2 หนังสือพิมพ์ขนาดเล็กหรือแทบลอยด์ (tabloid newspaper) มีขนาดประมาณครึ่งหนึ่งของขนาดมาตรฐานคือกว้างราว ๆ 8-8.5 นิ้ว และยาวหรือลึกประมาณ 11-14.5 นิ้ว

บางครั้งเรียกว่าขนาดพับครึ่ง หนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่นส่วนมากจะมีขนาดนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมาราช หน่วยที่ 1-7, 2530)

ในอดีตและปัจจุบัน หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีขนาดใหญ่ ส่วนขนาดเล็กมี
 บ้างแต่ไม่ค่อยได้รับความนิยม แต่ในอนาคตมีแนวโน้มว่า หนังสือพิมพ์อาจจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบ
 เป็นขนาดเล็ก ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาจาก ผู้อ่าน และผู้ผลิต กล่าวคือผู้
 ผลิตประสบปัญหาเกี่ยวกับกระดาษที่มีราคาแพงขึ้นเรื่อย ๆ แต่นั่นไม่ใช่ปัญหาสำคัญเท่ากับความ
 ต้องการของผู้อ่าน ซึ่งในปัจจุบัน สังคมโดยเฉพาะเมืองใหญ่มีปัญหาสภาพแวดล้อมหลายด้าน ทำให้
 ประชาชนต้องแก่งแย่งกันทุกวิถีทาง การอ่านหนังสือพิมพ์จึงต้องอาศัยช่วงระยะเวลาการเดินทางไปทำงาน
 ที่มีการจราจรติดขัด การอ่านหนังสือพิมพ์ในช่วงเวลาดังกล่าวจึงไม่สะดวกหากเป็นหนังสือพิมพ์ขนาด
 ใหญ่ แม้จะมีรถส่วนบุคคลก็ตาม ส่วนผู้โดยสารรถประจำทางย่อมเป็นสิ่งลำบากที่จะนำหนังสือพิมพ์
 ขนาดใหญ่ออกมาอ่านบนรถ จึงทำให้ประชาชนมีความต้องการที่จะซื้อหนังสือพิมพ์ขนาดเล็กมากขึ้น
 จึงมีแนวโน้มในการผลิตหนังสือพิมพ์ขนาดเล็กมากขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช หน่วยที่
 12-15, 2530)

1.5.2 จำนวนคอลัมน์

ในหน้าหนังสือพิมพ์ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่มักจะจัดเนื้อข่าวหรือเรื่อง
 ราวเรียงกันเป็นแถว ๆ ในแนวตั้ง เราเรียกแต่ละแถวนี้ว่า คอลัมน์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
 หน่วยที่ 8-15, 2530) ในหนึ่งหน้าของหนังสือพิมพ์จะมีหลายคอลัมน์ และในแต่ละฉบับอาจมีจำนวน
 คอลัมน์ไม่เท่ากันทุกหน้าขึ้นอยู่กับความนิยมของผู้อ่าน นโยบายของหนังสือพิมพ์ สมรรถนะทางการ
 พิมพ์และขนาดของหนังสือพิมพ์ ดังนี้

1.5.2.1 หนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ อาจมีจำนวนคอลัมน์ในหน้าหนังสือพิมพ์
 ตั้งแต่ 5 คอลัมน์ ถึง 10 คอลัมน์ ซึ่งจำนวนคอลัมน์ในหน้าหนังสือพิมพ์จะมีผลต่อการอ่าน เช่น
 ถ้าในแต่ละหน้ามีจำนวนคอลัมน์ 9-10 คอลัมน์ ความกว้างของแต่ละบรรทัดในคอลัมน์จะแคบ ทำให้
 การอ่านนั้นไม่สะดวกเนื่องจากต้องกวาดสายตาไปมาอย่างรวดเร็ว ถ้ามีจำนวน 6 คอลัมน์จะทำการ
 อ่านนั้นง่ายขึ้นเพราะความกว้างของบรรทัดจะเพิ่มขึ้น จำนวนคอลัมน์ที่เป็นมาตรฐานของหนังสือพิมพ์
 ขนาดใหญ่คือจำนวน 8 คอลัมน์ (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2520) จากการสำรวจหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ที่วาง
 จำหน่ายในกรุงเทพมหานครของผู้วิจัย พบว่า หนังสือพิมพ์ที่มีขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ในแต่ละหน้าจะมี
 จำนวนคอลัมน์ตั้งแต่ 4 คอลัมน์ จนถึง 8 คอลัมน์ และในแต่ละหน้าของหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับ อาจ
 จะมีจำนวนหน้าไม่เท่ากันก็ได้

1.5.2.2 หนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก ในหน้าหนังสือพิมพ์ขนาดเล็กแต่ละหน้าอาจจะมีจำนวนคอลัมน์ตั้งแต่ 4 คอลัมน์ จนถึง 7 คอลัมน์ (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2520) โดยทั่วไปในปัจจุบันจะแบ่งเป็น 4 คอลัมน์ เพื่อให้ง่ายต่อการอ่านและมีความน่าอ่านกว่าแบบอื่น แต่มีแนวโน้มว่าอาจจะมีจำนวนคอลัมน์ 5 คอลัมน์ และ 3 คอลัมน์ ซึ่งขนาด 3 คอลัมน์จะมีขนาดความกว้างของคอลัมน์เพิ่มขึ้น เหมาะสำหรับเนื้อเรื่องของข่าวที่มีความยาวมากการลงในคอลัมน์ที่มีขนาดกว้างขึ้นก็จะทำให้การอ่านง่ายขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หน่วยที่ 12-15, 2530) และจากการสำรวจหนังสือพิมพ์ขนาดเล็กที่วางจำหน่ายในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยพบว่า ในหน้าหนังสือพิมพ์ขนาดเล็กแต่ละหน้าจะมีจำนวนคอลัมน์ตั้งแต่ 2 คอลัมน์ จนถึง 5 คอลัมน์ และในแต่ละหน้าของหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับ อาจจะมีจำนวนคอลัมน์ไม่เท่ากันก็ได้

1.5.3 วิธีการแบ่งคอลัมน์

การแบ่งคอลัมน์ของเนื้อหาในหน้าหนังสือพิมพ์มีวิธีการแบ่ง 2 วิธี คือ

1.5.3.1 แบบปิด (closed format) คือ จัดแยกคอลัมน์เนื้อหาแต่ละคอลัมน์โดยใช้เส้นกัน

1.5.3.2 แบบเปิด (open format) คือ จัดแยกคอลัมน์เนื้อหาแต่ละคอลัมน์โดยใช้ช่องว่างระหว่างคอลัมน์มาเป็นเครื่องแบ่งคอลัมน์ เป็นการแบ่งคอลัมน์ที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับแบบแรก

ในหน้าหนังสือพิมพ์ทั่วไป ไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ จะมีการจัดแยกคอลัมน์ในหน้านั้นออกจากกัน ตามแบบเปิดหรือแบบปิด หรืออาจจะเป็นแบบผสมของทั้งสองอย่างก็ได้ (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2520)

รูปแบบของหนังสือพิมพ์นอกจากจะหมายถึงความถึงขนาดของหน้า จำนวนคอลัมน์ และวิธีการแบ่งคอลัมน์ดังที่ ชวรัตน์ เชิดชัย (2520) ได้กล่าวไว้ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะขอล่าถึงรูปแบบของหนังสือพิมพ์เพิ่มเติม เพื่อให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.5.4 อักษรพิมพ์

ตัวอักษรไทยมีวิวัฒนาการมาจากอักษรอินเดียตอนใต้ ซึ่งแตกแขนงไปเป็นอักษรขอม อักษรมอญ พ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้ดัดแปลงอักษรทั้งสองแบบให้เป็นอักษรไทยโดยแต่เดิม สระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์อยู่บรรทัดเดียวกัน ต่อมาจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงให้สระอยู่ด้านหน้า ด้านหลัง ด้านบนหรือด้านล่าง และวรรณยุกต์อยู่ด้านบน (วัฒนะ จุฑะวิภาต อ้างถึงใน นิจิตา บุญยรัตพันธุ์, 2537)

การใช้ตัวอักษรไทยในการพิมพ์เริ่มตั้งแต่ ปีพ.ศ.2371 และได้มีวิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน เริ่มจากการหล่อตัวพิมพ์เป็นตัวอักษรที่มีรูปแบบคล้ายกับการเขียนตัวบรรจงด้วยปากกาจุ่มหมึกเขียนลงบนกระดาษ จนกระทั่งถึงปัจจุบันใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการกำหนดรูปแบบและขนาดของตัวอักษรให้ตามต้องการ ทำให้ตัวอักษรแตกแขนงออกไปเป็นหลายตระกูล และหลายลักษณะมีให้เลือกใช้มากมาย (รศ.มาลี บุญศิริพันธ์, 2534)

อักษรพิมพ์ ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งหนังสือพิมพ์ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่าน แต่เนื่องจากผู้อ่านข่าวสารของหนังสือพิมพ์มีลักษณะเป็นมวลชนซึ่งอาจมีคุณสมบัติแตกต่างกันหลายประการ เช่น อายุ เพศ ความรู้สึกนึกคิด ระดับการศึกษา เป็นต้น อักษรพิมพ์จึงมีความสำคัญต่อหนังสือพิมพ์เป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้การถ่ายทอดข่าวสารดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.4.1 แบบของอักษรพิมพ์

ตัวอักษรในภาษาไทยมีแบบ (Style) แตกต่างกันอย่างมากมาย โดยทั่ว ๆ ไปมักแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ตัวอักษรแบบตัวพิมพ์
2. ตัวอักษรแบบประดิษฐ์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530)

นอกจากนี้แล้วยังสามารถจำแนกตามลักษณะการเขียน (ประชิด ทิณบุตร, 2530 อ้างถึงใน นิจิตา บุญยรัตพันธุ์, 2537) ได้ดังนี้

1. แบบหัวกลม เป็นตัวอักษรที่แสดงลักษณะและเอกลักษณ์ของภาษาไทย คือ เป็นตัวอักษรที่มี “หัว” เป็นตัวอักษรที่อ่านง่าย มีระเบียบ ดังนั้นตัวอักษรประเภทนี้จึงนิยมใช้ในการสื่อสารที่เป็นทางการ หรือเป็นตัวเรียงพิมพ์ในเนื้อหาทางเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น

ก ข ค ง

2. แบบหัวตัดและไม่มีหัว เป็นแบบที่ได้มาหรือดัดแปลงมาจากการเขียนด้วยปากกาปากตัด หรือปากกาปากแบน ลักษณะของ “หัว” จึงคล้ายกับการตั้งมุมมองสายของปลายปากกาที่จับเขียน เช่น

ก ข ค ง

3. แบบคัดลายมือ หรือที่เรียกว่า ตัวอาลักษณ์ เป็นแบบตัวอักษรที่เกิดจากการคัดลายมือด้วยปากกาแหลม เช่น เหล็กจาร ปากกาหมึกซึม ปากกาขนนก เป็นต้น เป็นแบบที่นิยมเขียนเป็นตัวหนังสือตกแต่งทางราชการ เช่น เขียนบัตรเชิญ ปริญญาบัตร วุฒิบัตรและอื่น ๆ ที่ให้ความรู้สึกว่าเป็นเกียรติและการยกย่อง เช่น

ค รุ . ศี ล ป

4. แบบหวัด เป็นแบบที่เกิดจากการเขียนอย่างอิสระ ไม่มีแบบแผน เขียนขึ้นมาอย่างง่าย ๆ ไม่มีการเติมลายเส้นภายหลัง

คำรัก แพร

5. แบบประดิษฐ์ เป็นตัวอักษรที่เขียนขึ้นเพื่อการตกแต่งให้กลมกลืนกับข้อความ ความหมาย หรือภาพประกอบต่าง ๆ เพื่อดึงดูดสายตาให้น่าสนใจ ซึ่งส่วนใหญ่ มักใช้กับข้อความพาดหัว

รักเธอ

1.5.4.2 ลักษณะของตัวอักษรพิมพ์

ลักษณะของรูปตัวหนังสือที่ใช้ในการพิมพ์โดยทั่ว ๆ ไปนั้น ตัวหนังสือจะเป็นหนังสือไทยหรือหนังสือของชาติใดก็ตามเมื่อนำมาใช้ในการพิมพ์แยกใช้เป็น 2 ประเภท

1. ทางหลักวิชาหนังสือพิมพ์เรียกว่า ตัวพิมพ์ตกแต่ง (Display type) มีลักษณะตัวโต ใช้บรรยายหัวเรื่อง จุดประสงค์ใหญ่ของตัวหนังสือประเภทนี้นำมาใช้สำหรับเรียกความสนใจ บอกเรื่องราว บางครั้งการออกแบบถือจุดสำคัญว่าเรียกทรงความสนใจ แม้จะอ่านยากบ้างก็ไม่เป็นไร ส่วนมากตัวหนังสือขนาดใหญ่เหล่านี้มักจะเป็นตัวเขียนและถ่ายทำแม่พิมพ์เป็นบล็อกมากกว่า ไม่ได้นำมาหล่อเป็นตัวพิมพ์

2. เรียกตัวหนังสือประเภทนี้ว่า ตัวพิมพ์เนื้อเรื่อง (Book type) หรือ แบบตัวพิมพ์เนื้อเรื่อง(Book face) ใช้สำหรับเรียงเรื่องราวเนื้อเรื่องทั้งหลายที่ปรากฏในหนังสือเล่ม ตัวหนังสือประเภทนี้จำเป็นที่จะต้องออกแบบให้อ่านได้ง่าย อ่านได้สะดวก อ่านได้รวดเร็ว และรูปตัวหนังสือสวย (กำธร สถิรกุล, 2515)

1.5.4.3 ขนาดของตัวอักษรพิมพ์

ขนาดของตัวอักษรหรือตัวพิมพ์ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันใช้ระบบวัดความสูงของพื้นหน้าตัวพิมพ์ตามมาตรฐานสากล คือ ใช้ระบบพอยท์ (Point) ของสหรัฐอเมริกา (วิริยะ สิริสิงห์, 2526 อ้างถึงใน สารพันธ์ุ สุภวรรณ, 2528)

ขนาดของตัวอักษรเป็นสิ่งสำคัญในการอ่าน ซึ่งสามารถทำให้เกิดความยากง่ายในการอ่าน ความชัดเจน และความเมื่อยล้าของตา โดยทั่วไปตัวอักษรจะมี 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่สำหรับหัวเรื่อง (Heading) ขนาดกลางสำหรับข้อความหัวเรื่องรอง (Subheading) และขนาดเล็กสำหรับข้อความที่เสนอรายละเอียด การกำหนดขนาดในส่วนข้อความใด ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน แต่มีหลักการง่าย ๆ คือไม่ว่าขนาดใดก็ต้องอ่านได้ชัดเจน และให้มีความแตกต่างของตัวอักษรตามสมควร

1.5.4.4 สีของตัวอักษรพิมพ์

ในการกำหนดสีของตัวอักษรในสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเน้นข้อความให้เด่นชัดจากสีพื้น ดึงดูดความสนใจ และสวยงามมากขึ้น ในการใช้สีเราควรยึดหลัก 3 ประการ (วรพงศ์ วรชาติอุดมพงษ์, 2535 อ้างถึงใน นิจิตา บุญยรัตพันธุ์, 2537) คือ

1. ควรให้สีให้เหมาะสมกับข้อความ เพื่อเลือกสีให้เหมาะสมกับเนื้อหาและอารมณ์ที่ต้องการ ข้อความที่เน้นความเร่งร้อน ตื่นเต้น อาจใช้สีแดง ส้ม เช่น ข้อความที่เตือนให้ระวังการขับขึ้นท้องถนน แต่ถ้าเป็นข้อความที่กล่าวถึงความสงบ นิ่ง ความเย็น ควรใช้ สีเขียว ฟ้ำ หรือสีน้ำเงิน เช่น ภาพโฆษณาจูงใจให้ประชาชนช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2. สีของตัวอักษรควรตัดกับสีพื้น การตัดกันมากจะทำให้มีความเด่นชัดมาก สีใกล้เคียงกันจะทำให้ความชัดเจนลดลงและอ่านยากขึ้น จากงานวิจัยเกี่ยวกับผลของสีตัวอักษรและสีของพื้นหลังที่มีต่อความยากง่ายในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ตัวอักษรสีน้ำเงินบนพื้นขาว ตัวอักษรสีดำบนพื้นเหลือง ตัวอักษรสีเขียวบนพื้นขาว และตัวอักษรสีดำบนพื้นขาว เป็นกลุ่มที่มีความง่ายในการอ่านสูงสุด และไม่แตกต่างกัน

ตัวอักษรพิมพ์ซึ่งมีหลายแบบ หลายลักษณะ หลายขนาด และหลายสีนั้น มีการใช้ที่แตกต่างกันในแต่ละส่วนของหนังสือพิมพ์ ดังนี้

หัวข้อ

อักษรพิมพ์หัวข้อของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้ อักษรพิมพ์ที่ใช้ อาจแตกต่างกันทั้ง ชนิดและขนาด หนังสือพิมพ์บางฉบับ มีแบบอักษรพิมพ์สำหรับใช้พาดหัวข้อของตัวเองโดยเฉพาะไม่เหมือนกับฉบับอื่น ๆ โดยพิจารณาจากชนิดลักษณะ ความสวยงาม และความน่าสนใจของอักษรพิมพ์เหล่านั้น (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2520)

ในการเลือกอักษรพิมพ์สำหรับหัวข่าวนั้น จะต้องเลือกให้สัมพันธ์กับขนาด ความกว้างของคอลัมน์ และสัมพันธ์กับน้ำหนักของเนื้อหาในข่าว เช่น ถ้าเป็นข่าวที่เด่นที่สุดในวันนั้น อาจจะพาดหัวข้อแบบเต็มความกว้างของหน้าหนังสือพิมพ์ และใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่สุด แต่ถ้าเป็นข่าวที่มีความสำคัญรองมาก็อาจกำหนดความกว้างของคอลัมน์เพียง 2-4 คอลัมน์ ตัวอักษรก็จะใช้ขนาดที่เล็กลงมา (สศศรี จันทร์รังสี, 2526) หนังสือพิมพ์บางฉบับใช้ตัวอักษรขนาด 19 พอยท์

เป็นขนาดเล็กที่สุดสำหรับพาดหัวข่าว และขนาดใหญ่ที่สุดเกินกว่า 72 พอยท์ ส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่เป็นพิเศษสำหรับพาดหัวข่าวหน้าแรก ปกติหนังสือพิมพ์สามารถใช้ตัวอักษรพิมพ์หัวข่าวได้หลายชนิดและหลายขนาด ขึ้นอยู่กับสภาพการอ่าน ความสวยงาม และ ขนาด (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2520)

การพาดหัวข่าวนั้นเพื่อให้หัวข่าวน่าสนใจและสวยงาม แปรไปตามมากขึ้น บรรณาธิการจะใช้เทคนิคการกลับแม่พิมพ์หรือกลับบล็อก (Reverse blocks) หรือที่เรียกว่าตัวเจาะขาวพื้นตาย (Reverse type) คือการทำให้ตัวหนังสือสีขาวปรากฏบนพื้นดำหรือสีทึบ หัวข่าวกลับบล็อกจะทำให้หน้าหนังสือพิมพ์ไม่จืดชืดจนเกินไป บางครั้งหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องใช้แม่พิมพ์หัวข่าวประเภทนี้ เพราะขาดภาพ หรือมีภาพน้อย ตัวอักษรพิมพ์ที่ใช้ควรเป็นตัวอักษรพิมพ์ที่เป็นชนิดที่มีความโปร่งและมีขนาดเส้นหนาพอสมควร(ชวรัตน์ เชิดชัย, 2520)

หัวข่าว

ตัวอย่างหัวข่าวกลับบล็อก

ชื่อหนังสือพิมพ์

ชื่อหนังสือพิมพ์ (Nameplate) ต้องปรากฏประจำในหน้าหนึ่ง เพราะเปรียบเสมือนเครื่องหมายการค้าที่ต้องการให้มีผู้รู้จักและจดจำชื่อ ชื่อหนังสือพิมพ์นั้นจะต้องอ่านง่าย ชัดเจน สวยงามและสามารถจดจำง่าย มีเอกลักษณ์ประจำตัว และจะมีคุณค่ามากขึ้นตามระยะเวลาที่นำมาใช้ ดังนั้น หนังสือพิมพ์จึงไม่ควรเปลี่ยนรูปลักษณะของชื่อหนังสือพิมพ์บ่อยนัก ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงควรประกาศให้ผู้อ่านทราบล่วงหน้าก่อน ตัวอักษรของชื่อหนังสือพิมพ์จะเป็นตัวพิมพ์หรือตัวเขียนก็ได้ (อัญชลี ชัยวรพร, 2535)

เนื้อข่าว

เนื้อข่าวซึ่งเป็นรายละเอียดของข่าว ตัวหนังสือจะต้องเป็นแบบที่อ่านได้ง่าย อ่านได้สะดวก อ่านได้รวดเร็ว และตัวหนังสือสวย

ลักษณะรูปร่างของตัวหนังสือไทยที่ใช้ในการพิมพ์เนื้อข่าว แบ่งได้เป็น

2 กลุ่ม (กัณฐ สติรกุล, 2515) คือ

1. ตัวหนังสือที่มีเส้นสม่ำเสมอ ซึ่งเรียกว่าตัวธรรมดาหรือตัวเหลี่ยม จะเป็นตัวใหญ่หรือตัวเล็กก็ได้ เช่น

ตัวหนังสือไทยอันเป็นตัวอักษรที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
ได้ประดิษฐ์ขึ้นเป็นปฐมและได้มีการพัฒนามาตามลำดับ
จากสมัยสุโขทัย อยุธา และรัตนโกสินทร์

2. ตัวหนังสือที่มีเส้นหนาเส้นบาง เป็นตัวหนังสือค่อนข้างหนา และดำกว่า
ตัวเหลี่ยมตัวธรรมดา เช่น ตัวฝรั่งเศส ฯลฯ ตัวอย่างของตัวหนังสือที่มีเส้นหนาบาง เช่น

ตัวหนังสือไทยอันเป็นตัวอักษรที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
ได้ประดิษฐ์ขึ้นเป็นปฐมและได้มีการพัฒนามาตามลำดับ
จากสมัยสุโขทัย อยุธา และรัตนโกสินทร์

สิ่งที่ควรคำนึงถึงอีกเกี่ยวกับเนื้อหารายละเอียดของข่าวคือ ขนาดของตัว
อักษร วรรณคดี วรรณคดีอุดมพงศ์ (2535 อ้างถึงใน นิจิตา บุญรัตพันธุ์, 2537) ได้กล่าวถึงขนาดตัว
อักษรที่เหมาะสมกับวัย ไว้ดังนี้

อายุ (ปี)	ขนาดอักษรไทย (พอยท์)
5 - 7	24 - 30
7 - 10	18 - 30
10 - 12	16 - 18
12 ปีขึ้นไป	16 - 18
ผู้ใหญ่	14 - 16
60 ปีขึ้นไป	16 - 18

คำบรรยายภาพ

คำบรรยายภาพ ในภาษาอังกฤษเรียกว่า cutlines ,caption และ underline ตามลักษณะตำแหน่งของคำอธิบาย การเขียนคำบรรยายภาพส่วนใหญ่จะเขียนไว้ใต้ภาพ เพราะสะดวกแก่สายตาของผู้อ่าน หรือเขียนไว้ในภาพเลย ถ้าสุดมีการนำแนวคิดจากนิตยสาร โดยเขียนไว้ข้าง ๆ ภาพ ส่วนใหญ่เป็นด้านซ้ายมือของรูป (Edmund C. Arnold, 1981)

ตัวอักษรที่ใช้บรรยายได้ภาพนั้นควรเลือกใช้ตัวอักษรที่ต่างไปจากตัวอักษรพิมพ์ทั่ว ๆ ไปในฉบับ แต่ควรมีลักษณะสัมพันธ์กับตัวอักษรเล็ก โดยทั่ว ๆ ไป บรรณาธิการจะเลือกใช้ตัวอักษรเล็กแต่ทำให้เป็นลักษณะเอน หรือ สีเข้มขึ้น และอาจเพิ่มขนาดด้วย (Tinker, 1965 citing Richaudeau, 1980) การกำหนดอักษรพิมพ์สำหรับคำบรรยายภาพมีหลักสำคัญหลายประการ คือ (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2520)

1. อักษรพิมพ์จะต้องสามารถดึงสายตาจากภาพซึ่งมีขนาดใหญ่ ไปสู่การอ่านตัวอักษรซึ่งมีขนาดเล็กกว่าภาพมากด้วยความราบรื่น
2. จะต้องช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจข้อความนั้นอย่างง่ายดาย รวดเร็วและชัดเจน
3. เมื่อมองดูด้วยสายตา จะต้องเป็นสิ่งสมานภาพและตัวหนังสือเข้าเป็นหน่วยเดียวหรือจุดเดียวกัน

โดยปกติ อักษรพิมพ์ของคำบรรยายภาพ ควรจะให้มีความใหญ่กว่าอักษรพิมพ์เนื้อข่าวประมาณ 2-5 พอยท์ (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2520)

1.5.5 กระดาษที่ใช้ในการพิมพ์

ในปัจจุบันกระดาษที่ใช้ในการพิมพ์หนังสือพิมพ์ ได้แก่ กระดาษปรู๊ฟ กระดาษปรู๊ฟมันซึ่งส่วนใหญ่ใช้พิมพ์หนังสือพิมพ์ต่างประเทศ กระดาษปอนด์ ซึ่งกระดาษแต่ละชนิดมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ (กำธร สติรกุล, 2515)

1. กระดาษปรู๊ฟ หรือเรียกอีกอย่างคือกระดาษหนังสือพิมพ์ (newsprint) เป็นกระดาษที่ทำจากเยื่อไม้ป่น มีราคาถูก แต่คุณภาพต่ำ เก็บไว้นาน ๆ จะกรอบและแดง นิยมใช้พิมพ์หนังสือพิมพ์

2. กระดาษปรู๊พมัน เป็นการนำเอาเยื่อกระดาษปรู๊พมาใส่สารเคมี ประมาณ 10-15 % ของเยื่อกระดาษทั้งหมด ทำให้คุณภาพของกระดาษดีขึ้น คือมีผิวมันกว่าเดิม

3. กระดาษปอนด์ ทำจากเยื่อผ้าซีรัวผสมเยื่อเคมี ซึ่งเป็นเยื่อซัลไฟด์ ฟอกให้ขาวเป็นพิเศษ เป็นกระดาษเนื้อขาวเรียบ เก็บได้นานไม่ค่อยเปลี่ยนสี หนังสือที่พิมพ์จาก กระดาษชนิดนี้จะดูสวยงามน่าอ่าน

1.5.6 ระยะเวลาในการออกจำหน่าย

สำหรับหนังสือพิมพ์นั้น ส่วนใหญ่จะออกในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ คือ ออกเป็นรายวัน ราย 2 วัน ราย 3 วัน ราย 7 วัน หรือ ราย 15 วัน ซึ่งราย 2, 3 และ 15 วันนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือพิมพ์ต่างจังหวัด (ดร.ตฤณี หิรัญรักษ์, 2529)

1.6 เนื้อหาของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ที่ดีหรือสมบูรณ์แบบ จะต้องมีส่วนต่าง ๆ ที่เป็นเนื้อหาสำคัญของ หนังสือพิมพ์ โดยนอกจากจะเสนอข่าวแล้วยังประกอบไปด้วยสาระต่าง ๆ อีกมากมาย

ชวรัตน์ เชิดชัย (2520) ได้แบ่งเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไว้ 3 ประการ สรุปได้ดังนี้ คือ

1. ข่าว เนื้อหาสำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ คือ ข่าวทุกประเภท บางคนอาจกล่าว ว่า ข่าวควรมีการเสนอในลักษณะที่ตรงไปตรงมา หรือการเขียนข่าวควรมีความเที่ยงธรรม ไม่เอนเอียงกรณีจะเป็นเช่นไรก็ตาม ข่าวทุกข่าวมักจะมีหลายแง่หลายมุม ผู้สื่อข่าวและผู้ทำการบรรณาธิการที่ดีควรเสนอข่าวให้ครอบคลุมแง่มุมเหล่านั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. บทบรรณาธิการและคอลัมน์ เนื้อหาอีกอย่างหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ได้แก่ บท บรรณาธิการและคอลัมน์ต่าง ๆ บทบรรณาธิการเป็นความเห็นของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับสภาพการณ์ สิ่งแวดล้อมหรือเรื่องที่เสนอเป็นข่าวอยู่ในขณะนั้น ส่วนคอลัมน์ คือ บทความหรือข้อเขียนเรื่องใด เรื่องหนึ่งที่ลงพิมพ์เป็นประจำในหนังสือพิมพ์

3. บทความ สารคดี และบันเทิงคดี นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของเนื้อหา หนังสือพิมพ์ เป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาให้ผู้อ่านนอกเหนือไปจากข่าว เรื่องประเภทนี้จะมีมากน้อยเพียง โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ประเภท และนโยบายของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเป็นสำคัญ

รัฐจวน อีทรก่าแหง (2520) ได้แบ่งเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไว้ 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. ข่าว เป็นเนื้อหาที่สำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์รายวัน และต้องเป็นข่าวสด เพราะทุกคนที่หยิบหนังสือพิมพ์ขึ้นมาอ่านย่อมไม่มีความต้องการอย่างอื่นมากไปกว่าต้องการรู้ข่าว ความเคลื่อนไหว หรือ ความเป็นไปในสังคมหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวในวันหนึ่ง ๆ ฉะนั้น ผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ที่จริงจังต้องอุทิศเนื้อที่ส่วนใหญ่ของหนังสือพิมพ์ให้เป็นเนื้อที่สำหรับข่าวซึ่ง Samuel Beckoff ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Newspaper ของเขาว่า ให้เป็นเนื้อที่สำหรับข่าวเสียราว 65% ของเนื้อที่ทั้งหมด การเสนอข่าวที่นิยมกันคือการเสนอเป็นข้อเขียน เพราะให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้ชัดเจนและมีภาพประกอบข่าว เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านได้รู้สึกร่วมไปในเหตุการณ์นั้น ๆ

2. บทบรรณาธิการ เป็นเนื้อหาที่กินเนื้อที่ไม่มากนัก อาจเป็นเพียงหนึ่งหรือสองคอลัมน์เท่านั้นแต่เป็นคอลัมน์ที่มีความหมายและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะบทบรรณาธิการนั้นเท่ากับเป็นบทนำของหนังสือพิมพ์อันเป็นการแสดงถึงนโยบายของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น บทบรรณาธิการ หรือบทนำนี้มักจะพิมพ์ด้วยตัวดำหนักล้อมกรอบด้วยเส้นหนัก และจะพิมพ์ในหน้าใดหน้าหนึ่งโดยไม่เปลี่ยนแปลง ดังเช่น สยามรัฐอยู่ที่หน้า 7 ไทยรัฐอยู่ที่หน้า 3 บ้านเมืองอยู่ที่หน้า 4 เป็นต้น

3. บทความ กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ได้แบ่งเนื้อที่ไว้สำหรับบทความต่าง ๆ อันมีส่วนสัมพันธ์กับข่าวหรือเพื่อให้ความรู้แก่ผู้อ่านได้เข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับข่าวนั้นได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น บทความที่เลือกอาจเป็นบทความที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา และสารคดี ความรู้อื่น ๆ ซึ่งอาจใช้เนื้อที่สำหรับบทความเหล่านี้ประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ ของเนื้อที่ทั้งหมด

มนต์ชัย นินนานนท์ (2527) ได้แบ่งเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไว้ 3 ประการ คือ

1. ข่าว เป็นเนื้อหามูลฐานของหนังสือพิมพ์ มีความสำคัญต่อหนังสือพิมพ์มากที่สุดสมัยเริ่มแรกที่มีหนังสือพิมพ์แข่งขันกันน้อยนั้น มักจะเสนอเนื้อหาข่าวสารเป็นส่วนใหญ่ เช่น ข่าวการเมือง ข่าวอาชญากรรม เป็นต้น แต่ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์มีคู่แข่งชั้นประเภทอื่น ๆ มาก จึงต้องมีการเน้นเนื้อหาด้านสาระบันเทิงด้วย เพื่อให้สามารถแข่งกับสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ ได้

2. บทบรรณาธิการและคอลัมน์ เนื้อหาอีกอย่างหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ได้แก่ บทบรรณาธิการและคอลัมน์ต่าง ๆ บทบรรณาธิการเป็นความเห็นของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมหรือเรื่องที่เสนอเป็นข่าวอยู่ในขณะนั้น ส่วนคอลัมน์ คือ บทความหรือข้อเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ลงพิมพ์เป็นประจำในหนังสือพิมพ์

3. บทความ สารคดี และบันเทิงคดี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเนื้อหาหนังสือพิมพ์ เนื้อหาประเภทนี้จะลงคละไปกับข่าวตลอดทั้งฉบับ เป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาให้ผู้อ่านนอก

เหนือไปจากข่าว เนื้อหาประเภทนี้จะมีมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ประเภทและนโยบายของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเป็นสำคัญ

จากข้อเขียนของอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2528) ได้แบ่งเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไว้ 5 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ข่าว คือ รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ ในชีวิตประจำวันของคนในประเทศหรือโลก ข่าวมี 2 ประเภท คือ ข่าวหนัก ได้แก่ ข่าวที่มีสาระประโยชน์ เช่น ข่าวทางเศรษฐกิจ การศึกษาฯ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ข่าวเบา ได้แก่ ข่าวกีฬา อุบัติเหตุ บันเทิง ฯลฯ เป็นต้น
2. บทนำหรือบทวิจารณ์ บรรณาธิการเป็นผู้เขียนแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
3. สารคดี บทความประจำ จะมีเป็นประจำทุกฉบับ สารคดี คือ เรื่องที่เป็นสาระหรือเป็นวิชาการ บทความอาจเป็นความคิดเห็นหรือวิชาการ คอลัมน์ประจำจะมีคอลัมน์ตามความเหมาะสม และมีชื่อผู้เขียนประจำ
4. ภาพประกอบ เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจและสนใจมากขึ้น
5. โฆษณาแจ้งความของบริษัทห้างร้านต่างๆ และเป็นแหล่งรายได้ของหนังสือพิมพ์

วัลลภ สวัสดิวัลลภ (2527) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ สรุปได้ว่า เนื้อเรื่องของหนังสือพิมพ์จะมีลักษณะไปในแนวใดก็จะขึ้นอยู่กับประเภทและวัตถุประสงค์ของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน วัตถุประสงค์ก็คือ เสนอข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็น ความบันเทิง ดังนั้น เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันจึงมีรายการข่าวต่าง ๆ ทั้งข่าวสด ข่าวน่าสนใจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น เหตุการณ์ประจำวัน ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวกีฬา ข่าบบันเทิง ข่าวสังคม ในด้านการเสนอความรู้ ความคิดเห็นและความบันเทิง ก็จะมีคอลัมน์ต่าง ๆ เช่น คอลัมน์วิจารณ์ คอลัมน์สุขภาพ คอลัมน์แนะนำ คอลัมน์กีฬา ฯลฯ นอกจากนี้ก็มีแจ้งความโฆษณาสินค้า และบริการ เป็นต้น

จากทัศนะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์ประกอบไปด้วยเนื้อหาสำคัญหลายส่วน ข่าวเป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีเนื้อหาประกอบอื่น ๆ อีกมาก ได้แก่ บทบรรณาธิการ บทความสารคดีหรือคอลัมน์ต่าง ๆ ความคิดเห็น บันเทิงคดี ภาพประกอบ และโฆษณาแจ้งความ เป็นต้น

1.7 บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

ปัจจุบันบทบาทของหนังสือพิมพ์ได้ขยายขอบเขตกว้างขวางกว่าที่เคยเป็นมาอย่างมากโดยที่หนังสือพิมพ์มีบทบาทต่อการให้บริการสังคมในด้านต่าง ๆ รับผิดชอบและส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดและจิตใจของผู้อ่าน ดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีผู้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ต่อสังคมไว้ดังนี้

สดศรี จันทรังษี (2526) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ดังนี้

1. หน้าที่ในการให้ข่าวสาร ได้แก่ การรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจของประชาชน มีคุณค่าของข่าวเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นข่าวที่เกิดขึ้นใกล้ตัวหรือไกลตัวผู้อ่านก็ตาม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ หนังสือพิมพ์จะต้องทำหน้าที่เสมือนผู้บันทึกเหตุการณ์ประจำวันให้ผู้อ่านได้ทราบ
2. หน้าที่ในการให้ความคิดเห็น ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นในบทความหรือคอลัมน์ต่าง ๆ ที่เสนอในหน้าในของหนังสือพิมพ์ เช่น ในบทบรรณาธิการ หรือบทวิเคราะห์วิจารณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดทัศนคติที่กว้างขวางต่อเหตุการณ์ที่เป็นข่าวและประชาชนสนใจในขณะนั้น ทั้งนี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานอันถูกต้องและชอบด้วยเหตุผล
3. หน้าที่ในการให้ความรู้ หนังสือพิมพ์เปรียบเสมือนครู หรือเปรียบได้ดั่งกับโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยของประชาชน หนังสือพิมพ์ให้ข่าวสารหรือความคิดเห็นตลอดจนเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนก็จะเป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนทางหนึ่ง ซึ่งจำเป็นอย่างมากในประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น คอลัมน์ทางการเมือง คอลัมน์เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ ทางด้านการเกษตรหรือความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น
4. หน้าที่ในการให้ความบันเทิง ในสภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมที่มีความฉุนฉวยสับสนในปัจจุบันทำให้ประชาชนเกิดความเครียดเป็นอย่างมาก หนังสือพิมพ์จึงควรมีส่วนช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของประชาชน ด้วยการเสนอเนื้อหาสาระที่ไม่หนักเกินไปแก่ประชาชน เช่น เสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสิ่งบันเทิงเริงรมย์ต่าง ๆ มีบทวิจารณ์ภาพยนตร์ แนะนำหนังสือน่าอ่าน ชักชวนให้ชมการแสดงดนตรีหรือละครที่น่าสนใจ

มนตรีชัย นินนาทนนท์ (2527) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไว้ 6 ประการ คือ

1. เสนอข่าวสารหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้อ่านสนใจ โดยถือว่าหน้าที่ในการเสนอข่าวสารนี้เป็นหน้าที่สำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ โดยข่าวที่เสนอจะต้องมีความสมบูรณ์ ครบถ้วนและเที่ยงธรรม
2. การวิพากษ์วิจารณ์ข่าว จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจข่าวและสภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน เป็นการช่วยส่งเสริมการพัฒนาความคิดให้กับผู้อ่าน
3. ให้ความบันเทิง เพื่อสนองความต้องการของผู้อ่านบางกลุ่ม โดยมุ่งให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน และการพักผ่อนหย่อนใจแก่ผู้อ่าน ได้แก่ เรื่องประเภทตลก ขบขัน การ์ตูน ปัญหาอักษรไขว้ เกมต่าง ๆ เป็นต้น
4. ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง เชื่อมโยงระหว่างบุคคล องค์กรและสถาบันต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันต่าง ๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดประชาคมติหรือรู้ถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนส่วนใหญ่
5. ช่วยผู้อ่าน เช่น คอลัมน์แนะนำสุขภาพ อาชีพ งานอดิเรก แนะนำและวิจารณ์หนังสือ ภาพยนตร์ เป็นต้น นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังมีประโยชน์ในการนำมาใช้เป็นอุปกรณ์การศึกษา หรือประกอบการเรียนการสอน การอภิปราย การสัมมนาได้อีกด้วย
6. โฆษณา นับว่ามีความสำคัญต่อหนังสือพิมพ์อย่างมาก เพราะหนังสือพิมพ์ต้องอาศัยการโฆษณาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพิมพ์และอื่น ๆ การโฆษณายังมีประโยชน์สำหรับประชาชน ทำให้ผู้อ่านได้ทราบว่า จะซื้อสินค้าที่ตนต้องการได้จากที่ใดบ้าง เกิดการเปรียบเทียบสินค้าว่าควรซื้อชนิดไหนจึงจะดีกว่ากัน หรือรู้แหล่งรับสมัครงานสำหรับผู้ที่ไม่มียานพาหนะ เป็นต้น

วัลลภ สวัสดิวัลลภ (2527) กล่าวถึง หน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้

1. การบอกเล่าข่าวสาร โดยที่หนังสือพิมพ์จะต้องกระทำด้วยความรับผิดชอบ ได้แก่ การเสนอข่าวตรงกับความเป็นจริง เสนอด้วยความเป็นกลาง มีคุณค่าของข่าวรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์
2. การเป็นสื่อกลาง สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนด้วยกัน เป็นปากเสียงแทนมติมหาชนด้วยการรายงานข่าวและสอดส่องดูแลการบริหารงานบ้านเมือง เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน สะท้อนความคิดเห็นและนำนโยบายการบริหารงานของรัฐบาลมาสู่ประชาชน

3. การให้คำแนะนำในสิ่งที่ประชาชนควรทราบในด้านต่าง ๆ เช่น การครองชีวิต อย่างมีความสุข สุขภาพอนามัย อาชีพ บุคลิกภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความรู้ทั่วไปที่มีประโยชน์

4. การให้ความบันเทิง โดยต้องเลือกเฟ้นสิ่งที่มีคุณค่าในทางริเริ่มสร้างสรรค์และส่งเสริมจริยธรรมให้กับประชาชน

มาลี บุญศิริพันธ์ (2529) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไว้ 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. การให้ข่าวสาร ต้องให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่านเพื่อผู้อ่านจะได้ทราบเหตุการณ์ทั้งหมดอย่างถูกต้อง สามารถวินิจฉัยได้ด้วยตนเอง
2. ให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นกลางและยุติธรรม
3. ให้ความบันเทิง เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด
4. เป็นสื่อโฆษณา เป็นสื่อกลางนำสินค้าธุรกิจให้ผู้อ่านได้มีโอกาสซื้อหรือตัดสินใจซื้อและเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์

Earl English and Clarence Hach (1963) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไว้ 5 ประการ คือ

1. เสนอข่าวด้วยความถูกต้องและเที่ยงตรง
2. วิเคราะห์ข่าวช่วยให้ผู้อ่านสามารถที่จะรู้และเข้าใจถึงความตื้นลึกหนาบางของข่าว
3. ให้ความบันเทิงเพื่อเป็นการสนองความต้องการของผู้อ่านบางกลุ่มเป็นการให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานและพักผ่อนหย่อนใจ
4. ช่วยเหลือแนะนำผู้อ่าน เช่น คอลัมน์แนะนำเกี่ยวกับสุขภาพ
5. โฆษณา เป็นการให้บริการแก่สาธารณชนทางอ้อม

Edgar Dale (1968) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ว่า หนังสือพิมพ์ต้องรายงานข่าวที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง แปลความหมายของข่าวให้ผู้อ่านทราบอย่างชัดเจน และให้ความบันเทิง

ครุณี นีรัญรักษ์ (2530) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่สำคัญ มีดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ให้ข้อเท็จจริงที่สำคัญ ได้แก่ การให้ข้อเท็จจริงและให้ความสำคัญต่อข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน โดยที่หนังสือพิมพ์ต้องให้ความสำคัญกับลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่
2. หนังสือพิมพ์ให้การศึกษาความรู้ต่าง ๆ ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่านคอลัมน์และบทความต่าง ๆ ที่มีในหนังสือพิมพ์ คอลัมน์ที่ให้ความรู้เหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอแนะและวิธีป้องกันตลอดจนให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน ได้แก่ คอลัมน์ที่ตอบปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย โรคภัยไข้เจ็บและวิธีป้องกัน เป็นต้น
3. หนังสือพิมพ์มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชน หนังสือพิมพ์จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เขาสนใจผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่เสมือนเวทีแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างหนังสือพิมพ์กับประชาชนทั่วไป หนังสือพิมพ์จึงเป็นผู้ทำหน้าที่บริการชุมชนในระบบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี
4. หนังสือพิมพ์ส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน โดยการประชาสัมพันธ์ชุมชนให้โลกภายนอกได้ทราบความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ชี้ข้อบกพร่องของชุมชนแต่ละชุมชนให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
5. หนังสือพิมพ์เป็นสถาบันย่อยในการให้บริการแก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการรับแจ้งข่าวสาร คำร้องทุกข์ ร้องเรียน หนังสือพิมพ์สามารถบริการแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะลักษณะธรรมชาติของหนังสือพิมพ์นั่นเอง
6. หนังสือพิมพ์ผลิตข่าวสารและการโฆษณา เพราะข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมมนุษย์ การโฆษณาสินค้าก็มีบทบาทสำคัญในการแข่งขันทางการค้าขาย
7. หนังสือพิมพ์สร้างธุรกิจชุมชน ประชาชนสามารถเลือกซื้อสินค้าได้จากการอ่านโฆษณาในหนังสือพิมพ์

จากที่ศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญคือ การให้ข่าวสารข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง เป็นสื่อกลาง ให้ความรู้ และคอยแนะนำ ให้ความบันเทิง ตลอดจนให้บริการโฆษณา

1.8 หนังสือพิมพ์กับการศึกษา

หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการให้การศึกษาและความรู้แก่คนในสังคมทุกด้าน เพราะหน้าที่ของหนังสือพิมพ์คือ การให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ส่งเสริมความก้าวหน้าทวีปัญญาทางการศึกษา และปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีแก่ประชาชน จึงเปรียบประหนึ่งสถานศึกษาของผู้ใหญ่และเด็กรวมกัน (อุทธรณ์ พลกุล, 2517 อ้างถึงใน ชฎา เปรมโยธิน, 2527)

ในด้านบทบาทหนังสือพิมพ์ต่อการศึกษานี้ หากจะพิจารณาถึงผลที่ผู้อ่านได้รับแล้ว พอจะสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ให้คุณค่าทางการศึกษาดังนี้ (วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2516 อ้างถึงในร้อยโทไมตรี เจริญศิลป์, 2518)

1. ช่วยให้เกิดความรู้กว้างขวางทันต่อเหตุการณ์ของโลกในทุกด้าน เช่น ด้านการเมือง การปกครอง การสาธารณสุข นอกจากนี้ช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ สามารถคิด วิจารณ์ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

2. นำมาเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนในห้องเรียนได้โดยตรง เช่น ฝึกทักษะในการอ่าน การย่อความ ให้นำเข้าสู่บทเรียน ประกอบเนื้อหาบางตอน ฯลฯ นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ช่วยปลูกฝังนิสัยให้เป็นคนรักการอ่าน มีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

3. ข่าว เรื่องราว สารคดีในหนังสือพิมพ์ เป็นตัวอย่างที่ดีในการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีลธรรม คุณธรรม และความประพฤติ อันเป็นประโยชน์แก่การศึกษาพฤติกรรมของคนในสังคม ทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา

4. ใช้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง เนื่องจากหนังสือพิมพ์สามารถเก็บไว้เป็นหลักฐานได้ยั่งยืนและให้รายละเอียดได้มาก

หนังสือพิมพ์ที่มีคุณภาพเหมาะกับเยาวชนจะทำให้เยาวชนได้เรียนรู้ชีวิตด้านต่าง ๆ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิด ความทันต่อเหตุการณ์ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาและปรับตัวเข้ากับสังคม ทั้งยังช่วยส่งเสริมทัศนคติที่ดีแก่เยาวชนด้วย

2. เด็กวัยรุ่นตอนต้น

ช่วงเวลาของวัยรุ่นตอนต้น โดยเฉลี่ยจะมีอายุอยู่ระหว่าง 12 - 15 ปี เด็กในช่วงวัยดังกล่าวนี้ภาษาไทยใช้คำว่าวัยรุ่นแรกเริ่ม มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Puberty ซึ่งใช้ในภาษาลาตินว่า

Puberta ซึ่งแปลว่า การเติบโตเป็นหนุ่มสาว เปลี่ยนสภาวะทางร่างกายจากความเป็นเด็กชายเด็กหญิง ร่างกายเติบโตเกือบเต็มที่ทุกส่วน ลักษณะของการเจริญเติบโตของช่วงอายุนี้ เป็นช่วงเปลี่ยนวัยของชีวิตทางด้านร่างกาย ซึ่งมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น ทางอารมณ์ จิตใจ ความคิดเกี่ยวกับตนเอง สถิติปัญญา เป็นต้น (รศ.ปฟ้าณี รัฐวิวัฒนา, 2535)

2.1 ความต้องการและความสนใจของเด็กวัยรุ่นตอนต้น

สุชาติ จันท์เฒ่า และสุรางค์ จันท์เฒ่า (อ้างถึงใน ดร.ลมูล รัตตากร, 2529) ได้กล่าวถึงความต้องการของเด็กวัยรุ่นดังนี้

1. เด็กทุกคนต้องการที่จะปรับปรุงสมรรถภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อจะได้มีส่วนในการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภค
2. เด็กทุกคนต้องการที่จะบำรุงสุขภาพให้ดี เพื่อให้มีร่างกายสมบูรณ์
3. เด็กทุกคนต้องการที่จะเข้าถึงสิทธิและหน้าที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตย เพื่อจะได้ปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการที่ตนเป็นสมาชิกของชุมชน เป็นพลเมืองของประเทศชาติและของโลก
4. เด็กทุกคนต้องการที่จะเข้าใจความสำคัญของครอบครัวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะนำความสุขมาสู่ครอบครัว
5. เด็กทุกคนต้องการทราบปัญหาเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
6. เด็กทุกคนต้องการที่จะเข้าใจวิธีการทางวิทยาศาสตร์และความเจริญทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเกี่ยวกับธรรมชาติของโลกมนุษย์
7. เด็กทุกคนต้องการที่จะปรับปรุงความสามารถที่จะซาบซึ้งถึงคุณค่าของความสวยงาม ความไพเราะของวรรณคดี ศิลป ดนตรี และธรรมชาติ
8. เด็กทุกคนมีความต้องการที่จะมีความสามารถในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และรู้จักแบ่งเวลานั้นให้พอเหมาะกับกิจกรรมของตน
9. เด็กทุกคนต้องการเคารพนับถือบุคคลอื่น และมีความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
10. เด็กทุกคนต้องการปรับปรุงความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นของตน ตลอดจนสามารถอ่านและฟังได้อย่างเข้าใจ
11. เด็กทุกคนต้องการความรักและความอบอุ่นจากบิดามารดาและครูอาจารย์
12. เด็กทุกคนต้องการความปลอดภัยในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น

13. เด็กทุกคนต้องการความสำเร็จ และมีชื่อเสียงในชีวิต
14. เด็กทุกคนต้องการให้ผู้ใหญ่สนใจและเห็นความสำคัญของตน

นอกจากนี้ สุโท เจริญสุข (อ้างถึงใน ดร.ลมูล รัตตากร, 2529) ได้กล่าวถึงความต้องการพิเศษของวัยรุ่น ดังนี้

1. ต้องการให้เพื่อนรุ่นเดียวกันยอมรับว่าตนเป็นหนึ่งในเหมือนกัน
 2. ต้องการที่จะมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์และทัศนคติทางเพศ
- อย่างถูกต้อง
3. ต้องการการช่วยเหลือให้ยอมรับรูปร่างหน้าตาถาวรของเขา
 4. ต้องการโอกาสที่จะได้ดำเนินการรับผิดชอบและตัดสินใจเอง
 5. ต้องการโอกาสที่จะหาและเก็บเงิน
 6. ต้องการให้มีการสรุบายใจและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันกับเพื่อนต่างเพศ
 7. ต้องการให้มีการช่วยเหลือในการเลือกกิจกรรมที่ทำในวันหยุดและในการพักผ่อน

ระยะยาว

8. ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม ตลอดจนการวางแผนงานที่มีส่วนรับผิดชอบในกลุ่ม ให้มีส่วนวางแผนกิจกรรมในบ้าน โรงเรียนและชุมชน ต้องการโอกาสที่จะทำงานที่มีประโยชน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานของผู้ใหญ่

9. ต้องการความช่วยเหลือในการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่น ๆ ของครอบครัว

ในลักษณะที่เป็นผู้ใหญ่ขึ้น

10. ต้องการการแนะนำที่มีเมตตาและความเห็นอกเห็นใจ ไม่ยอมรับการขู่เข็ญที่จะมาทำลายเสรีภาพ

11. ต้องการการยอมรับที่อบอุ่นและด้วยความเข้าใจ เพื่อให้ได้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ในขณะที่พยายามจะตั้งความรู้สึกมั่นใจในอัตภาพและเสรีภาพของงาน

12. ต้องการการแนะนำในกิจกรรมที่ออกกำลังเพื่อป้องกันไม่ให้หักโหมเกินไป

13. ต้องการโอกาสที่จะได้พัฒนาความสนใจ และทักษะของตน

14. ต้องการความช่วยเหลือ เพื่อให้แบ่งส่วนดุร้ายให้ถูกต้องในความต้องการนานาประการของตนเอง

15. ต้องการการแนะนำที่จะช่วยให้มีทักษะและความถนัดพิเศษ

16. ความต้องการความช่วยเหลือที่จะให้รู้จักยอมรับและเข้าใจผู้ที่อยู่คนละพวกกับตน และให้รู้สึกยอมรับความแตกต่างของตน

17. ต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้เข้าใจว่า เหตุใดตนจึงมีความรู้สึกและประพฤติ
เช่นนั้น

สำหรับความสนใจของวัยรุ่นนั้นมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความต้องการของวัยรุ่น
อย่างใกล้ชิด ดังนี้ (สุโท เจริญสุข อ้างถึงใน ดร.ลมูล รัตตากร, 2529)

1. ความสนใจในการเลือกอาชีพ
2. ความสนใจในการคบเพื่อนเพศเดียวกันและต่างเพศ
3. ความสนใจในการศึกษาเล่าเรียน
4. ความสนใจในการใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ
5. ความสนใจในการเล่นกีฬาและการทำงาน
6. ความสนใจต้องการทดลองค้นคว้าหาเหตุผลด้วยตัวเอง
7. ความสนใจในการสร้างอนาคต มีครอบครัวและปกครองตนเอง

2.2 ความสนใจอ่านหนังสือของเด็กวัยรุ่นตอนต้น

ดร.ลมูล รัตตากร (2529) ได้สรุปถึงความสนใจในการอ่านของเด็กช่วงอายุ 12 - 15
ปี ไว้ดังนี้

อายุ 12 ปี เด็กชายชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการผจญภัย หนังสือที่มีวีรบุรุษ
วีรสตรี หนังสือชีวประวัติและประวัติศาสตร์ ทั้งเด็กหญิงเด็กชายเริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่

อายุ 13 ปี ยังคงชอบอ่านหนังสือผจญภัยอยู่ นอกจากนั้นชอบหนังสือเกี่ยวกับการ
ประดิษฐ์ของเล่น ของใช้เล็ก ๆ น้อย ๆ เด็กหญิงชอบอ่านนวนิยายของผู้ใหญ่

อายุ 14 ปี ชอบอ่านนวนิยายทั้งเด็กหญิงและเด็กชายและชอบอ่านนิตยสารโดย
เลือกอ่านเฉพาะเรื่องในแขนงวิชาที่ชอบ

อายุ 15 ปี เด็กหญิงและเด็กชายเริ่มมีความชอบต่างกันมากเด็กหญิงชอบอ่าน
นวนิยายสะท้อนอารมณ์ ประวัติศาสตร์ และคำประพันธ์ เด็กชายจะเลือกอ่านเฉพาะบางเรื่องที่ตน
ชอบเท่านั้น

รัญจวน อินทรคำแหง (2520) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก
อายุระหว่าง 12 - 15 ปี ดังนี้

อายุ 12 ปี เด็กชายชอบเรื่องที่มีการจบอย่างหมวดปมไว้ให้คิด ชอบอ่านหนังสือ ผจญภัย ประวัติศาสตร์ ชิวประวัติ กีฬา เด็กหญิงยังคงชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน ชอบเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ มากขึ้น เริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่

อายุ 13 ปี เด็กชายยังคงชอบเรื่องเครื่องยนตร์กลไก เรื่องเกี่ยวกับงานอดิเรก เด็กหญิงยังคงชอบนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ เริ่มชอบหนังสือคำประพันธ์ บทละคร

อายุ 14 ปี ภายใต้นี้จะอ่านหนังสือน้อยลง และเริ่มอ่านนิตยสารมากขึ้น เด็กชายเริ่มอ่านเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ บ้าง แต่ยังคงชอบอ่านเรื่องชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ การเดินทาง เครื่องยนตร์กลไก เด็กหญิงชอบเรื่องรักใคร่ที่สะท้อนอารมณ์ ชอบเรื่องที่แต่งเกินความจริง

อายุ 15 ปี ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงเริ่มอ่านหนังสือตามความต้องการของโรงเรียน และสังคมของตน เด็กชายมักชอบเรื่องเกี่ยวกับวิชาการงานอดิเรก และการทดลอง เด็กหญิงยังคงชอบนวนิยาย

3. งานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศ

3.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ด้านรูปแบบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของหนังสือพิมพ์ยังไม่มีผู้ใดศึกษาโดยตรง แต่มีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะ และรูปแบบของหนังสืออื่น รวมทั้งงานวิจัยเกี่ยวกับตัวอักษรพิมพ์ดังนี้

สมทรง สิตลายัน (2515) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ ผลการวิจัยพบว่า ในการเลือกขนาดรูปเล่มนักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยถือความกระชับรัด และการเปิดง่ายเป็นเกณฑ์ ในการเลือกขนาดตัวอักษรนักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยถือความชัดเจนของตัวอักษรเป็นเกณฑ์ ในการเลือกลักษณะภาพนักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยถือสีสวยสะดุดตาเป็นเกณฑ์

นวลนิภา มณีฉาย (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจความต้องการของเด็ก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์สำหรับเด็ก ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กชายและหญิงส่วนใหญ่ต้องการให้มีหนังสือพิมพ์เฉพาะสำหรับเด็ก โดยออกเป็นรายวัน มีขนาดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเปิดตามแนวตั้ง ความหนามากกว่า 12 หน้า ราคาถูก ปริมาณเนื้อหา

ใกล้เคียงกับหนังสือพิมพ์ทั่วไปในปัจจุบัน ใช้ภาษาอ่านแล้วเข้าใจง่าย ทำให้เกิดความชำนาญในการอ่านยิ่งขึ้น นอกจากนี้เด็กชายและหญิงจำนวนสูงสุดต้องการที่จะซื้ออ่านด้วยตนเอง และต้องการส่งผลงานของตนร่วมพิมพ์เผยแพร่

คุณธัม วศินเกษม (2519 อ้างถึงใน พรพรรณ อุ่นเรือน, 2531) ได้ทดสอบความยากง่ายในการอ่านตัวพิมพ์ภาษาไทยด้านแบบและขนาดต่าง ๆ พบว่า ตัวพิมพ์แบบตัวบาง ตัวกลาง ตัวฝรั่งเศส และตัวฝรั่งเศสดำมีความยากง่ายไม่แตกต่างกัน ส่วนขนาดตัวอักษรที่เหมาะสมสำหรับแบบเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สรุปว่า ตัวพิมพ์ขนาดเดียวกันแต่ต่างแบบ ปรากฏว่าตัวพิมพ์ขนาด 16 พอยท์ ผลการอ่านไม่แตกต่างกัน ส่วนตัวพิมพ์แบบเดียวกันแต่ต่างขนาด ตัวพิมพ์แบบตัวบางและตัวฝรั่งเศสดำ มีความแตกต่างกัน รวมทั้งศึกษารูปแบบขนาดของตัวพิมพ์ทั้ง 5 ขนาด เรียงลำดับจากความอ่านง่ายสูงไปหาความอ่านง่ายต่ำคือ 24 , 18 , 16 , 14 และ 12 พอยท์

ด้านเนื้อหา

ร้อยโทไมตรี เจริญศิลป์ (2518) ได้ศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันในการศึกษานอกระบบของเยาวชน พบว่า เยาวชนมีความสนใจเนื้อหาการศึกษานอกระบบในรูปของสารคดี วิชาการในหนังสือพิมพ์รายวันมาก และสนใจข่าวการศึกษามาก ส่วนการศึกษานอกระบบในรูปของข่าว บทความ บทความวิจารณ์ด้านต่าง ๆ สนใจปานกลาง เยาวชนต้องการให้หนังสือพิมพ์รายวันเสนอเนื้อหาในรูปของสารคดีวิชาการเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสารคดีวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ สุขภาพอนามัย การศึกษา ศาสนาศิลปธรรมจรรยา ความรู้ด้านอาชีพเกษตร และความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ

สุมาลี พรหมไทย (2503 อ้างถึงใน สุปรีย์ อ่อนหวาน, 2530) ได้ทำการสำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือประกอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง ชอบอ่านนิทาน นิยาย สัตว์ และกีฬา เด็กชายและเด็กหญิงเริ่มมีรสนิยมในการอ่านต่างกัน เด็กชายเริ่มสนใจเรื่องโคบาล เด็กหญิงสนใจเรื่องลึกลับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง เริ่มแสดงเอกลักษณ์ทางรสนิยมของตนในการเลือกหนังสือ เริ่มสนใจเรื่องชีวิตครอบครัว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม เริ่มค้นคว้าว่าชีวิตคืออะไร เด็กหญิงชอบเรื่องชีวประวัติของสตรี เด็กชายชอบเรื่องชีวประวัติของวีรบุรุษ และเรื่องการเมืองภัย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2504 สุปรีย์ อ่อนหวาน, 2530) สํารวจการอ่านหนังสือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ปีพ.ศ. 2504 ผลการสำรวจพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สนใจนิทาน การ์ตูนและนวนิยายมากตามลำดับ

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

George W. Norvell (1950 อ้างถึงในสุปรีย์ อ่อนหวาน, 2529) ได้วิจัยเรื่องเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ในปี ค.ศ.1950 โดยสำรวจความสนใจของนักเรียนชั้นปีที่ 7 - 12 จำนวน 50,000 คน สรุปผลได้ดังนี้

1. เด็กชายสนใจเรื่อง ผจญภัย สงคราม กีฬากลางแจ้ง ชีวิตนักเรียน เรื่องลึกลับ สืบสวน เรื่องตลก เรื่องสัตว์ต่าง ๆ เรื่องเกี่ยวกับความรักชาติ เด็กชายชอบตัวละครที่เป็นชายมากกว่าตัวละครที่เป็นหญิง
2. เด็กชายไม่สนใจเรื่องรัก และเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ชีวิตในบ้าน และในครอบครัว คำสั่งสอน ศาสนา ปรัชญา การพรรณนาอย่างละเอียด และเรื่องธรรมชาติ
3. เรื่องที่เด็กหญิงชอบมากคือ การผจญภัยที่ไม่รุนแรงนัก เกมต่าง ๆ ชีวิตนักเรียน เรื่องสืบสวน เรื่องลึกลับต่าง ๆ เรื่องตลก เรื่องสัตว์ เรื่องความรักชาติ ความรักและอารมณ์อื่น ๆ ชีวิตในบ้านในครอบครัว เด็กหญิงชอบตัวละครทั้งที่เป็นหญิงและชาย
4. เด็กหญิงไม่ชอบเรื่องการผจญภัยรุนแรง รวมทั้งการสงครามและเรื่องที่ไม่ชอบเหมือนเด็กชาย ได้แก่ การพรรณนาอย่างละเอียด คำสั่งสอนและธรรมชาติ

Robert Whitehead (1968 อ้างถึงในสุปรีย์ อ่อนหวาน, 2529) ได้ทำการวิจัยประเภทของหนังสือที่เด็กวัย 12 - 14 นิยมอ่าน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เรื่องที่เด็กชายและเด็กหญิงชอบอ่านเท่ากันคือ เรื่องลึกลับ การผจญภัย ชีวิตชาวอเมริกัน ทั้งสมัยบุกเบิกและสมัยปัจจุบัน ชีวิตประวัติ เรื่องเพื่อน ประวัติศาสตร์ เรื่องตลก ขบขัน เทพนิยาย เรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษ เรื่องเกี่ยวกับคนในประเทศต่าง ๆ เรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโลก
2. เด็กชายชอบเรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ นวนิยาย วิทยาศาสตร์ และการกีฬามากกว่าเด็กหญิง
3. เด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ และเรื่องรักใคร่มากกว่าเด็กชาย

Robert H. และ Mario R. Garcia (1987 อ้างถึงในอัญชลี ชัยวรพร, 2535) วิจัย เรื่องการตอบรับของผู้อ่านที่มีต่อภาพฮาล์ฟโทนและภาพสีพื้น ผลการวิจัยพบว่า

1. การเคลื่อนสายตาของผู้อ่านมักตกอยู่ที่รูปขนาดใหญ่ในแต่ละหน้าก่อน (ไม่ว่าจะเป็นภาพสีหรือภาพขาวดำ) รูปสีมีบทบาทต่อการเคลื่อนของสายตาตามากเป็นพิเศษ
2. ภาพสีสามารถดึงสายตาของผู้อ่านได้ดีกว่าภาพขาวดำ ภาพที่ใช้สกรีนเทาไม่เป็นที่สนใจของผู้อ่านได้ดีเท่ากับภาพที่ใช้สกรีนสี
3. สีไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของผู้อ่านในเรื่องจรรยาบรรณหรือความสำคัญของหนังสือพิมพ์ ผู้อ่านไม่ได้ตัดสินความน่าเชื่อถือหรือความสำคัญของหนังสือพิมพ์จากรูปลักษณ์ของหนังสือพิมพ์เพียงอย่างเดียว
4. สีทำให้หนังสือพิมพ์ดูน่าสนใจ น่าตื่นเต้น สมควรมีการใช้รูปสี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย